

Prezentare de carte

TRAUMATISMUL DEPORTĂRILOR PRIN PRISMĂ PSIHANALITICĂ

Zinaida Bolea, *Problematica narcisică și relațiile cu Celălalt în traumatismul asociat fenomenului deportărilor din RSS Moldovenească.*

**Ediția a II-a, revăzută și adăugită,
Chișinău: Lexon-Prim, 2025, 247 p. ISBN 978-9975-173-52-0.**

Recenta monografie elaborată de doctorul habilitat în psihologie, conferențiarul universitar Zinaida Bolea este unică în registrul național și internațional științific. Dacă cercetătorii din domeniul istoriei au abordat fenomenul deportărilor prin palierul evenimentialului, contextualizării presiunilor, atunci Zinaida Bolea se oprește asupra trăirilor afective pe care le poate traversa o comunitate aflată la limita existenței.

Demersul științific vine din direcția emițătorului (al factorului decizional) spre cel al receptorului (al celui supus constrângerilor) se analizează atât legătura, cât și ruptura dintre aceștia. Nu mai puțin importantă este prezentarea arhitecturii cauzale ale acestor raporturi.

Lucrarea este prefătată de Monica Balașa, psihanalist formator la Societatea Română de Psihanaliză (pp. 6-10).

Cercetătoarea Zinaida Bolea a structurat discursul științific în mai multe nivele cognitiv-analitice.

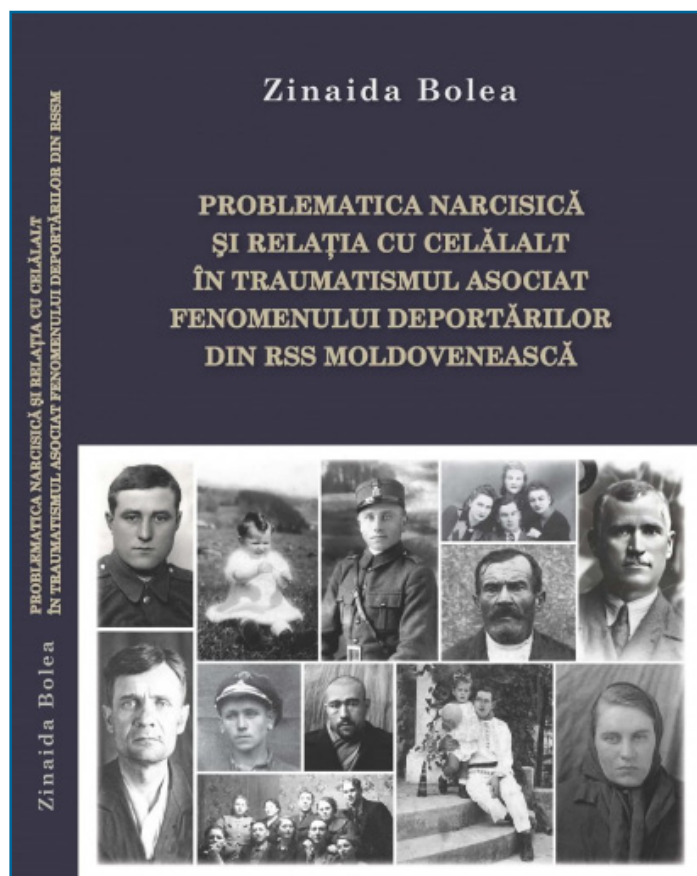
Perspectiva psihanalitică referitoare la fenomenul traumei este abordată prin prisma structurilor psihice și cele istorice, a seducției narcisice generate de ideologiile totalitare și a poverii doliului în trauma istorică. Toate aceste aspecte indică spre utilizarea unor concepte științifice occidentale ce vin să explice reprezentările traumatismului antropogen izbucnit în violentul veac XX (pp. 21-62).

O altă platformă teoretică a narativului științific rezidă în prezentarea perspectivei psihanalitice a narcismului și alterității. În descifrarea acestei

dimensiuni, autoarea a apelat la concepțiile freudeană și postfreudeană. S-a analizat fenomenul perversității narcisice asupra devalorizării Celuilalt. Figurile emblematice în acest sens sunt dictatorii Stalin și Hitler. Uniformizarea personalității, creată după un standard enunțat de sistemul totalitar sovietic, a fost reprezentată de *homo sovieticus* (pp. 63-102).

Adaptarea epistemologiei psihanalitice la științele socioumanistice constituie un alt subiect abordat de Zinaida Bolea. Reperle metodologice au fost raliat la cercetarea fenomenului deportărilor din Moldova sovietică (pp. 103-134).

Un capitol aparte al monografiei este dedicat validării memoriei traumatice în cazul deportărilor din RSS Moldovenească. Au fost analizate destinele individuale și cele colective afectate de trauma deportărilor. Abordarea psihanalitică a subiectului enunțat ține de fenomenul tăcerii traumei istorice antropogene. Un aspect investigat se referă la validarea memoriei persoanei deportate (pp. 135-158).

Traumatismul narcisic asociat fenomenului deportărilor din RSS Moldovenească a fost analizat prin prisma stigmei și operaționalizării stigmei. În asocierea traumatismului narcisic cu mitologia deportării au fost abordate mitul canibalismului și idealizarea (pp. 159-178).

Interacțiunea cu alteritatea (*Celălalt*) asociat deportărilor din Moldova sovietică a vizat un set de „pro-duse” luate din cutia Pandorei: invidia și trădarea (pp. 179-198).

Ultima parte a cercetării relizate de Zinaida Bolea vizează abordarea de categorii ale doliului în deportări, reprezentări asupra responsabilității, vinei și iertării, ipoteze asupra comunității scindate (pp. 199-2019).

Lucrarea se finalizează cu concluzii generale (pp. 220-224), 204 de titluri bibliografice (pp. 225-241), trei anexe (pp. 242-243) și indice de nume (pp. 244-247).

Monografia Zinaidei Bolea este una doctă, de pionerat științific și aprofundează un subiect sensibil din istoria națională în zbuciumatul secol marcat de violențe și extremismisme ideologice. O istorie, care, din păcate, în contextul războiului declanșat de Federația Rusă în Ucraina, devine una recurentă.

Ion Valer XENOFONTOV,

Universitatea de Stat din Moldova